

Met het 'Abendbrot' op schoot

<>>

Columns - 23 april 2008 - Auteur: Antoine Verbij

(25 april 2008) Nederland gaat volgend seizoen weer met het 'bord op schoot' naar de wekelijkse samenvattingen van het voetbal kijken. Duitsland dreigt die traditie nu juist weer af te schaffen. Het grootkapitaal berooft de voetbalminnende burger van zijn laatste zekerheden.

Het belangrijkste sportprogramma van de publieke omroep is zonder meer de 'Sportschau' op zaterdagavond. Daarin zijn de samenvattingen te zien van de wedstrijden in de hoogste voetbaldivisie, de Bundesliga. Voor zolang het duurt.

In het lopende en het komende voetbalseizoen verandert er nog niets. Dan lukt om tien over zes nog de schetterende deun van de 'Sportschau' de voetballiefhebber op de bank voor de televisie om met het *Abendbrot* op schoot naar 'de belangrijkste bijzaak van het leven' te kijken.

Maar begin april is de grote dans rond het gouden kalf van de televisierechten weer begonnen. De uit zijn faillissement herrezen mediamogul Leo Kirch gaat namens de voetbalbond de uitzendrechten van de Bundesliga verdelen over de publieke omroepen, de commerciële zenders en de uitbaters van betaaltelevisie.

Zullen de samenvattingen van de wedstrijden vanaf het seizoen 2009-2010 alleen nog maar laat in de avond te zien zijn? Mag de publieke omroep wellicht nog maar over vier van de negen wedstrijden berichten? Trekt de ARD zich misschien helemaal terug uit het gevecht om de uitzendrechten? De voetballiefhebber stort in een zee van onzekerheden.

Zaterdagavondritueel

Vijf jaar lang heeft hij weer het geluk gekend van het vertrouwde zaterdagavondritueel. De elf daaraan voorafgaande jaren waarin de commerciële zender Sat.1 de samenvattingen verzorgde, heeft hij manmoedig doorstaan. Nu dreigen de commerciële zijn geluk opnieuw te verstoren.

Natuurlijk, de 'Sportschau' kent ook irritant lange reclameblokken, maar niet zo

lang als die bij Sat.1. En de presentatoren van de ARD zijn een stuk aardiger, gewoner en vertrouwder dan die van de commerciëlen. Is er een normalere Duitser dan Gerhard Delling, zo net, zo blond, zo vriendelijk?

En zou niet iedereen Monica Lierhaus als buurvrouw willen hebben? De donkerharige Lierhaus is met haar uitstraling van een doorsnee baliemedewerkster een typisch ARD-gezicht: niks op aan te merken maar ook niks om op te merken.

Zo wil de Duitser zijn wekelijkse portie voetbal. Geen egotrippende presentatoren, geen cynische commentatoren, geen grappen makende verslaggevers. De 'Sportschau' concentreert zich geheel en al op de zaak: het spel, de doelpunten, de uitslagen, de standen. En een afgemeten hoeveelheid emotie.

De uitslag

De kijker krijgt zes van de negen wedstrijden te zien. De overige drie worden op vrijdag en zondag gespeeld. Het aardigste is het natuurlijk om naar de samenvattingen te kijken zonder de uitslagen te kennen. Maar dat genoeg is de kijker slechts gedeeltelijk gegund.

Anders dan in Nederland is het commentaar bij de samenvattingen niet live. Geen meelevende reporter die 'Oei!' roept als een bal net over het doel gaat. Het commentaar wordt achteraf ingesproken en is doorspekt met analyses, waarderingen, vergelijkingen en conclusies.

Tegen zijn bedoeling in geeft de verslaggever daarbij vaak al vroeg in de samenvatting de uitslag prijs. 'Kort voor de rust leek het er even op dat Hertha nog weerwerk zou leveren.' De Hertha-fan weet dan al: de pot gaat hopeloos verloren.

Daar staat tegenover dat de verslaggever over een enorme databank met statistisch materiaal beschikt. 'Dit is de eerste keer dit seizoen dat Bayern in een uitwedstrijd een doelpunt uit een kopbal tegen krijgt.' Interessant, maar wie wil het weten.

Emotie

De manier waarop de emotie van het spel in beeld komt, kent vaste regels. Eerst volgt de camera lange tijd de juichende doelpuntenmaker, die in gebaren duidelijk maakt of hij zijn prestatie opdraagt aan God, zijn trainer, zijn geliefde of zijn pasgeboren baby.

Na de herhalingen van het doelpunt, krijgt de kijker de juichreactie van de trainer

te zien, op wie kennelijk constant een camera staat gericht. Ook die beelden worden herhaald, vaak in slow-motion. 'Doll gaat uit zijn dak, zijn critici is weer even de mond gesnoerd,' luidt het commentaar dan, of: 'Stevens reageert zoals altijd onderkoeld.'

De beeldsequentie wordt steevast afgerond met een blik op de eenzame keeper van de gelukkige partij. 'Oliver Kahn viert zijn eigen feestje.' We zien de onsympathiekste voetballer van de Bundesliga met wijd opengesperde mond rukkende gebaren met zijn onderarmen maken.

Na de samenvatting volgen de reacties van spelers, trainers en managers. Keurige mensen allemaal, die terecht met 'u' worden aangesproken. De buitenlanders onder hen bewijzen het succes van Duitslands integratiepolitiek. Het Duits van Van Bommel en Van der Vaart is nagenoeg perfect.

En dat van Youri Mulder natuurlijk ook. De zoon van voetballiterator Jan is zojuist weer teruggekeerd in de Bundesliga. Als interimtrainer van Schalke 04, waar hij ooit als goaltjesdief furore maakte. De Duitse voetbaljournalistiek veert op. Er valt eindelijk weer te lachen op persconferenties over voetbal.

Inhoudelijke diepgang

Want voetbal is in Duitsland een serieuze, al te serieuze aangelegenheid. De 'Sportschau' op zaterdag onderscheidt zich qua toon en inhoudelijke diepgang nauwelijks van de 'Tagesschau', het belangrijkste nieuwsbulletin van de publieke omroep.

Maar voor kwaliteit en traditie heeft het grootkapitaal geen oog. De wekelijkse zekerheid van *Otto Normalverbraucher*, de zaterdagse 'Sportschau', wordt door de Murdochs, de Kirchs en andere *Grossverbraucher* genadeloos in stukken gehakt, onder elkaar verdeeld en tot de laatste druppel winst uitgeknepen.

De kleine voetballiefhebber, die geen geld heeft voor dure tv-abonnementen, zal zijn *Abendbrot* gewoon weer aan tafel moeten eten.

Antoine Verbij is freelance journalist en Berlijns correspondent van het dagblad *Trouw*. In deze rubriek stelt hij met regelmaat een opmerkelijk Duits tv-programma voor.

'Sportschau' is voorlopig nog elke zaterdagavond te zien om 18.00 uur op de ARD.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/2680/met-het-abendbrot-op-schoot>